

11. GRONDWATERONTTREKKING

Artikel 1 Begripsbepalingen

- a. Bronbemaling: onttrekken van grondwater met als doel het kunnen uitvoeren van werkzaamheden in de bodem;
- b. Grondsanering: onttrekken van grondwater met als doel het kunnen saneren van uitsluitend de bodem;
- c. Grondwatersanering: het onttrekken van vervuild grondwater met als doel de verontreinigde bodem te reinigen en het vervuilde grondwater te verwijderen;
- d. Retourbemaling: het onttrokken grondwater in hetzelfde watervoerende pakket, als waaruit het is onttrokken, terugbrengen.
- e. De begripsbepalingen van de Keur zijn van toepassing.

Artikel 2 Criteria

Vrijstelling wordt verleend van het verbod bedoeld in artikel 3.7 van de Keur voor:

- a. Grondwateronttrekkingen uitsluitend voor bronbemaling, een proef of grondsaneringen met een hoeveelheid van minder dan 5.000 m³ per etmaal gedurende de eerste 5 dagen van de onttrekking, van minder dan 3.000 m³ per etmaal gedurende de volgende dagen, van minder dan 50.000 m³ per aaneengesloten periode van 30 dagen met een maximum van 200.000 m³ per 6 maand en de onttrekking niet langer duurt dan 6 maanden;
- b. Grondwateronttrekkingen uitsluitend voor grondwatersaneringen met een hoeveelheid van minder dan 50.000 m³ per aaneengesloten periode van 30 dagen en met een maximum van 200.000 m³ per jaar;
- c. Grondwateronttrekkingen ten behoeve van beregening en bevoeiing in het op kaart 1 aangegeven deelgebied 2, wanneer er naar het oordeel van het bestuur onvoldoende oppervlaktewater van geschikte kwaliteit beschikbaar is, met een te onttrekken hoeveelheid tussen 10 m³/uur en 60 m³/uur.
- d. Grondwateronttrekkingen ten behoeve van beregening en bevoeiing met een te onttrekken hoeveelheid tussen 10 m³/uur en 150 m³/uur in het op kaart 1 aangegeven deelgebied 3.
- e. Grondwateronttrekkingen die al bestonden op 1 april 1994 en als zodanig bij de provincie Drenthe bekend en geregistreerd waren ten behoeve van beregening en bevoeiing met een te onttrekken hoeveelheid tussen 10 m³/uur en 60 m³/uur in het op kaart 1 aangegeven deelgebied 1.
- f. Grondwateronttrekkingen ten behoeve van beregening en bevoeiing van hoogsalderende gewassen en vollegrondstuinbouw met een te onttrekken hoeveelheid tussen 10 m³/uur en 60 m³/uur in het op kaart 1 aangegeven deelgebied 1.

Artikel 3 Voorschriften

1. Degene of zijn rechtsopvolger, die grondwater onttrekt als bedoeld in artikel 2, onder a.:
 - a. dicht slecht waterdoorlatende lagen bij het boren van de put met klei af;
 - b. dicht na afloop van de werkzaamheden de putten op een door het bestuur goed te keuren wijze af;
 - c. verlaagt de grondwaterstand of potentiaal voor (water)bouwkundige of civieltechnische werken niet meer dan 0,5 meter onder het kritische punt van de bouwput;
 - d. voert voor aanvang van de onttrekking overleg met het bestuur over de gevolgen van de onttrekking voor de aanwezige bodem- en grondwaterverontreiniging;
 - e. bepaalt voor onttrekkingen met een duur van meer dan 30 dagen de verlaging van de grondwaterstand aan de hand van een dagelijkse stijghoogtemeting in een waarnemingsbuis. De

waarnemingsbuis wordt geplaatst binnen 5 meter van de rand van de bouwput ingeval van een gesloten bouwput en binnen 30 meter bij een open bouwput.

2. Degene of zijn rechtsopvolger, die grondwater onttrekt als bedoeld in artikel 2, onder b.:
 - a. brengt in het op kaart 1 bij deze Algemene regel aangegeven deelgebied 1 gedurende de periode van 1 april tot 1 september het gezuiverde grondwater weer terug op dezelfde diepte als waarop het is onttrokken, voor zover de onttrekking meer bedraagt dan 10.000 m³ per maand;
 - b. dicht slecht waterdoorlatende lagen bij het boren van de put met klei af;
 - c. dicht na afloop van de werkzaamheden de putten op een door het bestuur goed te keuren wijze af;
 - d. voert voor aanvang van de onttrekking overleg met het bestuur over de gevolgen van de onttrekking voor de aanwezige bodem- en grondwaterverontreiniging.

3. Degene of zijn rechtsopvolger, die grondwater onttrekt als bedoeld in artikel 2, onder c, d, e en f.:
 - a. gebruikt voor beregening van akkerbouwgrond en grasland jaarlijks maximaal 1500 m³ per ha.;
 - b. voorkomt dat in de deelgebied 3 (kaart 1) de afstand tussen de put en stenen gebouwen minder is dan 400 meter;
 - c. houdt het filter dieper dan aangegeven op kaart 2 bij deze Algemene regel;
 - d. dicht na afloop van de werkzaamheden de putten op een door het bestuur goed te keuren wijze af.
 - e. laat het slaan van de putten plaatsvinden door een erkend boorbedrijf;

Artikel 4 Melding en meting

Degene bedoeld in artikel 3 meldt en meet het onttrekken van grondwater bedoeld in artikel 2 onder a. t/m f overeenkomstig de voorschriften daarover in het Waterbesluit en de Waterregeling.

Artikel 5 Noodsituaties

In noodsituaties kan het bestuur het onttrekken van grondwater verbieden of toestaan op ruimere schaal dan in deze Algemene regel is voorzien.

TOELICHTING

Algemeen

Deze Algemene regel is ontleend aan de voorheen geldende regelingen over dit onderwerp van de provincies Groningen en Drenthe, met uitzondering van de specifieke regels voor onttrekking van grondwater voor beregening in de Veenkoloniën. Dat onderdeel is bij wijziging vanaf 2012 toegevoegd als eigen beleid van het waterschap. Toen is ook de beperkte beregeningsperiode, die gold voor ons Drents waterschapgebied geschrapt.

Motivering

Het onttrekken van grondwater is vanuit waterhuishoudkundig oogpunt tot op zekere hoogte relatief eenvoudig en gebeurt redelijk vaak. Toch grijpt het in op het grondwatersysteem. Het kan negatieve gevolgen hebben voor de grondwaterstand. Het blijft daarom van belang dat er voorschriften gelden.

Andere wetgeving

De waterkwaliteitsaspecten van lozing van onttrokken grondwater bij grond- en grondwatersanering en ontwatering zijn voor inrichtingen geregeld in afdeling 1.2. en paragraaf 3.1.1. en 3.1.2. van het Activiteitenbesluit en paragraaf 1.2 en paragraaf 3.1 en 3.2 van het Besluit lozen buiten inrichtingen. Deze bepalingen gaan over melding en voorschriften, die voor een lozing gelden. Beide besluiten kennen in artikel 2.1. bovendien een algemene zorgplichtbepaling.

Verder vallen de grotere lozingen (> 60 m³ per uur) van grondwater op oppervlaktewaterlichamen onder de vergunningplicht van artikel 3.5 van de Keur (waterkwantiteit).

Degene, die grondwater onttrekt en loost is verantwoordelijk voor de naleving van voorschriften, die naast de Keur bestaan.

Criteria

Deze Algemene regels gelden voor de in dit artikel genoemde categorieën van grondwateronttrekkingen tot de daarbij genoemde hoeveelheden. Andere of grotere onttrekkingen hebben een te vergaande impact op de grondwaterregulering en lenen zich niet voor legalisering via een Algemene regel.

Voor de onttrekkingen genoemd in artikel 2 onder a is een etmaalmaximum opgenomen van 5.000 m³ gedurende de eerste vijf dagen en van 3.000 m³ voor de dagen daarna. Zodoende wordt ruimte gelaten de eerste dagen meer te onttrekken om het grondwater op het gewenste niveau te krijgen. Voor de dagen daarna is alleen stabilisatie nodig en kan worden volstaan met een maximum van 3.000 m³. Met deze maxima is de kans op schade vrijwel uitgesloten. Daarnaast blijven uiteraard de maxima per 30 dagen en per half jaar gelden.

In artikel 2 onder f. is een beperking opgenomen om in het gebied met beperkte gebruiksmogelijkheden (deelgebied 1) grondwateronttrekkingen te doen groter dan 10 m³/uur voor beregening van grasland en akkerbouw, behalve voor hoogsalderende teelten en vollegrondstuinbouw. Het betreft dezelfde gebieden als tot 2010 onder vigeur van de provinciale Omgevingsverordening Drenthe. Zie kaart 1. De reden voor deze beperking is de aanwezigheid van veel kwetsbare natuurwaarden in dit gebied.

Tot de hoogsalderende teelten behoren bloemen, bollen, sierteelt, fruit, bomen, graszaad en graszoden, pootaardappelen, cichorei, (glas)tuinbouw en sportvelden. Deze teelten hebben op een bepaald moment in de groei absoluut water nodig om zich te kunnen ontwikkelen. Geen beregening betekent verlies van oogst.

Fabrieks- en consumptieaardappelen, granen, bieten en maïs behoren niet tot de hoogsalderende teelten. Deze gewassen kunnen zich na een droogteperiode vaak nog voldoende herstellen.

Voorschriften

Het bepaalde in artikel 3, onder 1 gaat over technische zaken, die voor, tijdens of na het onttrekken in acht genomen moeten worden om nadelige gevolgen van de onttrekkingen te voorkomen.

Dat geldt ook voor de voorschriften vermeld onder 2a. Specifieke voorwaarde hierbij is dat in deelgebied 1 in de periode van 1 april tot 1 september het gezuiverde grondwater weer wordt teruggebracht op dezelfde diepte als waarop het is onttrokken in die gevallen waarin de onttrekking meer bedraagt dan 10.000 m³ per maand. Zie kaart 1. Het betreft dezelfde gebieden als tot 2010 onder vigeur van de provinciale Omgevingsverordening Drenthe.

Het SIKB (Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer) heeft de Beoordelingsrichtlijn *BRL SIKB 12000 Tijdelijke bemalingen* opgesteld. Indien volgens deze richtlijn en de bijbehorende protocollen 12010, 12020, 12030 en 12040 wordt gewerkt, wordt de juiste invulling gegeven aan de voorwaarden in artikel 3.1 en 3.2. De nieuwste versie van het protocol is te vinden op www.sikb.nl.

Bij de voorschriften van artikel 3 onder 3. wordt het volgende opgemerkt. Als op jaarbasis meer dan 1500 m³ grondwater per ha. wordt onttrokken voor beregening van akkerbouwgrond of grasland dan is wel een vergunning nodig. Van deze hoeveelheid, die overeenkomt met 150 mm/jaar gaat een stimulant uit om efficiënt te beregenen. In de praktijk blijkt deze hoeveelheid, zelfs in veel drogere gebieden, genoeg.

Het slaan van de putten moet door een erkend boorbedrijf plaatsvinden om een goede werkwijze te garanderen. Dat is van belang omdat in veel gevallen geboord wordt door diverse watervoerende pakketten en scheidende lagen. Hierdoor kan uitwisseling van grondwater in de verschillende watervoerende pakketten plaatsvinden, wat ongewenst is. Het SIKB heeft het protocol Mechanisch boren (protocol 2101) opgesteld. Indien volgens dit protocol wordt gewerkt, wordt uitwisseling voorkomen. De nieuwste versie van het protocol is te vinden op www.sikb.nl.

Onttrekking van grondwater kan nadelige gevolgen voor de omgeving veroorzaken. Hierbij kan gedacht worden aan schade aan de landbouw, schade aan natuurgebieden, zoals verdroging, verplaatsing van grondwaterverontreinigingen, schade aan bouwwerken als gevolg van zetting en negatieve beïnvloeding op overige grondwateronttrekkingen, met name bodemenergiesystemen. Degene die de onttrekking verricht, heeft de verplichting om deze nadelige gevolgen te inventariseren, te voorkomen en als dat niet mogelijk is zo veel mogelijk te beperken.

Volgens lid 3 van artikel 3 gelden voor beregening en bevloeiing in deelgebied 3, dat in de Veenkoloniën ligt, specifieke voorschriften. In de zomer wordt veel IJsselmeerwater aangevoerd naar de Veenkoloniën. Een deel hiervan wordt direct uit watergangen onttrokken voor beregening. Door het intensieve wijkstelsels en de zandige ondergrond infiltreert in de Veenkoloniën het grootste deel echter in de ondergrond. Slechts 10 tot 20% van het geïnfiltreerde water komt via capillaire nalevering ten goede aan gewassen. Bovendien gebeurt dat alleen in de laagste en minst droogtegevoelige delen van de peilgebieden. Door beregenen uit grondwater toe te staan komt een groter deel van het geïnfiltreerde water ten goede aan gewassen op de hogere en droogtegevoeligere delen en wordt het aangevoerde IJsselmeerwater dus efficiënter benut.

Daarnaast neemt in de Veenkoloniën de vraag naar beregening toe. Door de klimaatwijziging is te verwachten dat die vraag nog verder zal groeien. Als gevolg van de huidige regelgeving leidt dat tot meer onttrekking uit oppervlaktewater, terwijl we plaatselijk al aanlopen tegen de grenzen van de aanvoercapaciteit van ons oppervlaktewaterstelsel. We moeten dan bijvoorbeeld boeren om en om overdag en 's nachts laten beregen. Door, onder bepaalde voorwaarden, in de Veenkoloniën ook beregenen uit grondwater toe te staan kunnen we aan die toenemende vraag naar beregenen voldoen zonder extra IJsselmeerwater aan te voeren. Daarom adviseert het waterschap nadrukkelijk om binnen deelgebied 3 van kaart 1 grondwateronttrekking te overwegen in plaats van onttrekking uit oppervlaktewater.

Voor wat betreft de voorwaarden, die aan het beregenen zonder vergunning in de Veenkoloniën zijn verbonden kan nog het volgende worden opgemerkt.

De begrenzing van de gebieden op kaart 1 is zodanig gekozen dat er, ter voorkoming van schade, voldoende afstand blijft tussen de onttrekkingsput en kwetsbare gebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en concentraties van bebouwing (in verband met de zettingsgevoeligheid). Niet in de kaart is verwerkt de wenselijke afstand tussen de onttrekking en individuele stenen gebouwen. Daarom is die voorwaarde nog expliciet genoemd in de Algemene regel zelf. De op de kaarten aangegeven begrenzing is op perceelsniveau beschikbaar en in te zien door de onttrekkers.

De filters moeten voldoende diep worden geplaatst om de effecten op het ondiepe grondwater beperkt te houden. Op kaart 2 staan de minimale diepten aangegeven waarop onttrokken moet worden.

Melding en meting

Het is noodzakelijk dat het waterschap toezicht kan uitoefenen op de onttrekkingen en op basis daarvan een goed beeld houdt van locatie en hoeveelheid van de onttrekking. Zo nodig kan dan regulerend worden opgetreden, bijvoorbeeld op basis van artikel 3.3 van de Keur bij grote schaarste.

De melding en meting moeten plaatsvinden conform de bepalingen van het Waterbesluit (artikel 6.11) en de Waterregeling (artikel 6.4 en artikel 6.27).